

KÜLÖNFÉLÉK.

Meghívó. Az Unitárius Irodalmi Társaság 1930 évi közgyűlését 1930 nov. 22-én d. u. $\frac{1}{2}$ 3 órai kezdettel tartja Kolozsvárt az V. g. o. tantermében, melyre a tagokat és érdeklődőket meghívja az elnökség. *Tárgysorozat:* 1. Elnöki megnyitó. 2. Titkári jelentés. 3. Jelentés a Keresztény Magvetőről. 4. Pénztárnoki jelentés és költségvetés. 5. Indítványok.

Beiratkozások különböző tanintézetekbe az 1930—31 isk. évre. *Teol. Akadémiánkra* beiratkozott 21 hallgató, akik közül 2 leány. A *kolozsvári* főgimn. alsó tagozatába (I—III. g. o.) 105, a felső tagozatába (IV—VII. g. o.) 95, együtt = 200 növendék, akik közül 149 az unitáriusok száma. A *székely-kereszturi* főgimnázium alsó tagozatába beiratkozott 70, a felső tagozatba 77, együtt 147 növendék, akik között 96 unitárius van. A kolozsvári főgimnáziummal kapcsolatos 4 oszt. elemi fiúiskolának 83 tanulója van, akik közül 48 unitárius. A kolozsvári egyházközség elemi leányiskolájában a növendékek száma 73, akik közül 43 unitárius. Itt említjük meg, hogy a f. é. szept. hóban Kolozsvárt tartott bakkalaureátusi vizsgára jelentkezett a múlt évben végzett tanulóink közül 5 növendék, akik mindnyájan sikerrel tették le a vizsgát. A megelőző években végzettek közül 13-an jelentkeztek, akik közül 7 ment át.

Gondolatok a magyar unitárius ifjúság III. egyetemes konferenciáján. Nagyajta—Bölon—Ürmös 1930 augusztus 28—szeptember 1.

A leirt dátum határkö a magyar unitárius ifjúság magára-ébredésének, fejlődésének útján.

Irányjelző határkö, melynek egyik oldalára a múlt küzdelmeinek tiszteletteljes emlékei, másik oldalára a jövőnek helyes megértése és a haladó kor feladatai vannak rávéve.

Alig pár esztendeje, hogy néhány lelkes ifjúnk szárnyra engedte a rokon lelkek egybekapcsolódásának és ennek megvalósítására a kivánalmak szerint részekre tagolt egyházi egyetemes

ifjúsági szervezkedés szükségességének gondolatáj és már is eredményként üdvözölhetjük az eszme szilárdulását, hisz szemünk előtt minden év új réteget rak a megvetett fundamentumra, új munkásokat állít a multa támaszkodó tisztuló jövő szolgálatába.

Ma már ifjaink és leányaink lelkében öntudat a helyzet meg látása, az egyetemes emberi örök-értékek keresése és kihangsúlyozása nemzeti és hiti jellegünk reflexében, az újjászülető élniakarás, kiélt élet-formáink újjításának szükségessége, — általában a kor szellemének megfelelő tisztult személyiség ideálja felé törekvés.

A konferencia tanulságos és ígéretes napjai kedvező alkalmul szolgáltak a gondolatok kicserélésére, a belső kapcsolatok problémáinak, valamint a szervezkedés gyakorlati kérdéseinek nyílt megvitatására és megoldására.

Nem mondjuk, a fiatalos hév néha az álmok országába is, átcsapott, vagy merített fel olyan témát, melynek „örök-kérdés“ volta még az idősebb rend tapasztalt világnézetét is ovatosságra inti és így talán kiritt a zsenge keretből, azonban gondjaiknak legtöbbje, mint az újjászülető falú, — az iparos — kereskedő ifjak, — a leányok társadalmi helyzete, — a test és lélek nemesítésének problémái úgy felkészült bevezetéseikben, mint értelmes, fegyelmezett megvitatásukban és ezeknek nyomán a töprengő sereg korát meghaladó bölcsességü határozataiban gyönyörködtető tanubizonyosságául szolgál annak, hogy új nemzedékünk megértette a kor intő szavát, — nemzeti és hitéletünk vészkiáltását és a vérnek újjászületett régi erejével indult őseink várának őrzésére, tatarozására, továbbépítésére az új idők új kívánalmai szerint, — mert zúg a szél, minden felőlről tornyosuló fellegek vihart rejtenek méhőkben.

Határozataik közül központi és vidéki ifjúsági otthonok kifejlesztését, — leányegyletek szervezését, ismereteknek tanulságos és szórakoztató filmek útján való terjesztését, illetve, a már beindult vállalkozás kiszélesítését, — lapjuknak a „kévekötés“-nek anyagi és erkölcsi gazdagítását emelhetjük ki.

Bizony nagy szavak ezek! De az ifjú vállalkozók kifogástalan megjelenése, rokonszenves és szerény magatartása, kitartó energiája, öntudata mind-mind garancia arra, hogy a beigért programm készpénzzé is válik idővel.

Az ígéreteket számontartjuk, teljesedésüket hisszük annál is inkább, mert a „szalmaláng“ tüze mindenünket elemésztené.

A szervezeti és lényegi komoly problémák megbeszélései között a napokat szórakoztató számok tarkították, melyek ifjainknak

a művészi termelésben és előadásban megnyilatkozott hajlamáról és versenyképességéről tesznek bizonyosságot.

Nagyon helyes volt imígyen összekötni a hasznost a kelle-messel!

A kezdet nehézségének tudjuk be, de nem hagyhatjuk meg-
említés nélkül, hogy falusi ifjaink tömege nem kérte ki eléggé a
részét a megbeszélésekből. Úgy látszik, hogy a már kigyúlt lángo-
kat kell fokoznunk, hogy a távolibb zugokban meghuzódó mécs-
ek is lángra kapjanak. Szeretettel hisszük, hogy a gyulékony anyag itt
is megvan, csak a szikrát várja, hogy életre keljen.

Nagyajta, Bölön és Ürmös kedves hiveinek elismerés a meleg
otthonért és az ideálok harcosainak nyújtott eledelért, — dicséret
a példaadásért!

Kedves ifjaink! Nekilendülésetek ugyebár nem lesz ellobbanó
szalmaláng, — ugyebár ezuttal rácăfoltok a történelmi átokra! ?
Ugyebár nem feleditek a fiatal daru meséjét, — ugyebár menése-
tek az óramánus kiszámított haladása lesz! ?

Legyen is így, hisz rajtatok csüng múltunk és jövőnk szeme!

Fel tehát nemzetünk és hitünk várának építésére, ajkatokon
régí zsolttárokkal és az új időknek új dalaival!! L.

Az ágostai hitvallás négyszázados évfordulója, A föld-
kerekség nyolcvanmillió főre tehető evangélikussága 1930 júniusá-
ban ünnepelte meg annak az eseménynek évfordulóját, amelytől az
evangélikusok nevüket származtatják. 1530 júniusában V. Károly
császár felhívására, a német fejedelmek, birodalmi rendek, városok
és teológusok az Augsburg-Ágosta városában tartott birodalmi gyü-
lés elé betérjesztették azt a hitvallási iratot, — confessio augustana —
amely az evangélikus egyháznak, a szentírásból meritett legfőbb
hittételeit tartalmazza. Németország lutheránussága méltó ünne-
pések keretében áldozott ezen esemény emlékének Augsburgban, de
az egész világ lutheránussága részt vett az ünneplésben. F. J.

A legújabb magyar bibliafordítás. Czeglédy Sándor az
ó- és újszövetségi bibliatudományok tanára az újszövetséget lefor-
ditotta magyar nyelvre, amely fordítást a Brit és Külföldi Biblia-
társulat elfogadta és kiadta. Evvel a magyar protestántizmusnak egy
régí vágya vált valóra, hogy a Károlyi Gáspár XVI. századbéli zama-
tos fordítása mellett a mai nyelven is olvashassa az evangelisták
és apostolok írásait.

Harnack Adolf meghalt. Az egész világ protestánsai előtt
jól ismert név. A ker. egyháztörténelem tanára volt a berlini egye-

temen. Az őskereszténység korával foglalkozott a legbehatóbban. Szabad szellemű, széles látókörű és nagy tudású teológus volt, akinek fáradhatatlan munkásságára csodálattal tekint a prof. világ nagy része. Hatalmas dogmatörténete több kiadást ért. Az őskereszténység vonatkozó forrástanulmányai új felfedezésekkel gazdagították a teol. irodalmat s új világitásba helyezték a kereszténység őskorát. Tudományos felkészültséggel küzdött az apostoli hitvallás evangéliumellenes kifejezései ellen, amiért az ortodoxia részéről erős támadásban részesült. Magyar nyelven „A kereszténység lényege“ és „A szerzetesség“ című munkái forognak közkézen. Meghalt május 10-én, 79 éves korában.

Újkori apostolok. Az egyik napilapból olvassuk, hogy Gyenge János és Pálfi István nevű volt ref. lelkipásztorok, akiket egyházi főhatóságuk törvényes fegyelmi eljárással diplomájuktól fosztott meg, a Királyhágómelléki egyházkerületben az apostolkodásnak egészen új és szokatlan útjára léptek. A lelkesi fizetések leszállítása és az egyházi adó eltörlése hangzatos jelszavával igyekeznek híveket toborozni az u. n. szabad egyháznak. A Gyenge János lelki világát ismerjük a Szervét pörről irt füzetéből. Egyébként a két lelkipásztor mozgalmának a háttere teljesen ismeretlen előttünk. Azonban fellépésük módja után ítélve, nem nagy rokonszenvvel kísérhetjük apostolkodásukat. Jézus azt mondta: „Aki utánam akar jönni, az vegye fel keresztjét“ Az igazi apostolok lélekkel s lélekből fakadó áldozatokkal végezték nemes munkájukat s nem a könnyebb részt választották. Az igazi apostolság erkölcsi alapokon nyugodhatik, s mindig lélekből és szeretetből fakad. A bosszu és harag munkája távo van az igazi apostoli munkától.

„Szervét Mihály és a röneszánsz geográfiája“ címen 1928 dec. 23-án Bullon professzor, a spanyol királyi akadémia székfoglalójában ezeket mondotta: „Az a kitűnő férfi, akiről ma szólni akarok, korában a spanyol eretnekek legrettenthetőbb és legrádikalább tagja volt. Közte és a spanyol lírikusok fejedelme, Luis de Leon között nagy a hasonlatosság. Mind a kettő heves és megtörhetlen jellem volt. A röneszánsz ideáljait egyenlő nagy hévvel karolták fel. A vallás problémái nagyon mélyen érdekelték s tökéle nagyobb részét e problémák tanulmányozására és nemesítésére szentelték, ámbár egészen más volt elméleteik eredménye. Mind a kettő kegyetlen üldözést szenvedett eszméje miatt, de anélkül, hogy bármit is engedtek volna, sőt mintha nőtt volna erejük és bátorságuk az üldözés alatt.

Luis de Leon mégis szerencsésebb volt Szervétnél, mert az ő életét a spanyol inkvizíció megkímélte, ellenben a rettentetlen arragoniaiit máglyára juttatta a protestáns inkvizíció.

Ámbár a kegyetlen ítélet a drága ifju életet megsemmisítette és a tudományt megfosztotta tőle, de nem tudta elrabolni a vallásos meggyőződés fanatikus hívőjét a hősi halál dicsőségétől. Szervét tudta, hogy kell megállani a véleménye mellett, melyet igazságnak, „a maga igazságának“ olyannak tartott, melyért lelkiismerete szerint érdemes helyt állni, még ha életével kell is fizetnie érte.

A spanyol tudós még hozzáadja a következőket is : „Ezek valóban elokvens, nemes és megható szavak : mert a teljes vallásszabadság védelméért hangzanak el“. De — a buzgó katolikus mégis hozzát teszi : „Milyen sajnós, hogy egy olyan kiváló elme, amilyen Szervét volt, eltávozott azoktól a magasztos elvektől, melyek előttünk, kik a katolikus hitet valljuk, világosság, vigasztalás is reménység ; de ismerjük el, hogy erkölcsi nagyszerűség van minden tiszteltreméltó meggyőződés hősie megvallásában“.

Ismerjük el, hogy ezek a lelkes szavak szépen jellemzik korunk kiváló és nagyon türelmes felfogását és tiszteletére válnak a tudós Bullon tanárnak, aki e mellett fölfedi Szervétnek a rendkívüli érdemét, melyet Ptolemeus geográfiája tökéletes latin kiadásával szerzett 1535-ben és 1541-ben s azokkal a pontos térképekkel és végül a könyvhez csatolt methodológiával.

Az akadémiai felolvasás Szervétet a rőneszansz kora egyik legnagyobb tudósa gyanánt mutatja be, aki különböző tudományágakat gazdagított eredeti és nagy munkáival. Bullon tanár Szervétet, mint tudományos embert, filozófust és teológust dicsőíti, miért is a legnagyobb tisztelet és elismerés illeti őt mindnyájunktól.

Az ember és a technika. A kereszténység az ember tökéletességét írta zászlójára. Ez alatt a zászló alatt, kereste az utakat és eszközöket, amelyek segítségével az embert jobba, nemesebbé és boldogabbá teheti. A humánium volt a legfőbb cél, amelyet ápolni, építeni és fejleszteni kell. Az újabb kor erről a célról a technikai tudományok előre törésével megfeledkezett. Az ember helyett a technika került az érdeklődés központjába. Az ember tökéletesedése helyett a gépek tökéletesítését tekinti főcéljának. A hivatásos lelkipásztorokon kívül ki gondol ma arra, hogy a szelidség, a tiszta szív, az igazság élvezése, az irgalmasság, a békeség, az alázatosság és a hegyibeszéd többi feltétele mellett keresse az emberi boldogságot. E helyett a minél jobb munkaeszközökkel, a minél gyorsabb közlekedéssel, a magasságban és a mélységben való biztonsággal, a minél ésszerűbb gépek feltalálásával stb. kívánja

az emberi boldogságot elősegíteni. Hogy mi lett az eredmény? A szellem devalvációja, az erkölcs lezüllése, a hitélet eltévelyedése s ezekkel együtt az ember boldogtalansága. A technika eme mindenhatóságának a korában úgy él az ember, mint a kormány nélkül való gépen utazók, akik nem tudják melyik pillanatban ütköznek össze egy szembejövő géppel, vagy borulnak be valamely előttük álló mélységbe. Ez az örökös félelmek, kínos gyötrődések között folyó élet minden egyéb, csak nem emberi és nem boldog élet. Ideje már, hogy az ember ismét megkeresse az igazi kereszténység elhagyott útját s azon keresse a boldogságát.

Elhunytak. *Orbók Mór*, nyug. tanítóképzőintézeti igazgató, Budapesten 77 éves korában meghalt. Unitárius papi családból származott. A társadalomban szorgalma és tehetsége által előkelő helyet vívott ki magának. Mint pedagógus és matematikai író is szép nevet hagyott maga után. *Orbók Attila*, az ismert író, édesapját gyászolja az elhunytban. — *Dr. várfalvi Pálffy Móric*, nyug. földtani intézeti igazgató, főbányatanácsos, a M. Tud. Akad. levelező tagja, a Földtani Társulat tiszteleti tagja stb., életének 59-ik, boldog házasságának 27-ik évében augusztus 16-án Budapesten meghalt. A geológia terén országosan ismert nevet és tekintélyt szerzett magának a kolozsvári főgimnáziumunk egykori szerény, de törekvő növendéke. Özvegye, négy gyermeke és a messze kiterjedt rokonság gyászolja korai elhunytát. — *Abrudbányai Nagy Balázs*, a tordai Egyesült Kisegítő Takarékpénztár nyug. tisztviselője, unitárius egyházi tanácsos, életének 78-ik évében, augusztus 24-én, Tordán váratlanul meghalt. Vele egy minden szépért és jóért lángoló lélek távozott el a földi világból; de egyházunk javára tett kegyes alapítványával itt is halhatatlanná tette nevét és emlékét. — *Katona Ferencné sz. Simon Zsuzsa* életének 62-ik, boldog házasságának 22-ik évében, hosszas és kínos szenvedés után, a marosvásárhelyi szanatóriumban, szeptember 9-én elhunyt. Földi maradványait a firtosmartonosi köztemetőben helyezték el. Nemes családi hagyományokon növekedve, lelkét a vallás és egyház szeretete hevítette. Amikor papnévá s később esperesnévé lett, bő alkalma volt, hogy vallásos és egyházas érzését külső tettekben is nyilvánítsa. A firtosmartonosi nők szövetségének éltető lelke volt, ki előljárt a munkában. De ezenkívül is elhatottak lelkének fénylő sugarai. Ahol valamely unitárius megmozdulás volt, mindenütt ott lehetett látni. Mindenütt lelkesített és buzdított. Halálával nagy űrt hagyott maga után. *Katona Ferenc* keresztúrköri esperesen kívül Jenő fia, Ilona és Balázs testvérei, valamint a messze kiterjedt rokonság gyászolja elhunytát s kegyelettel őrzi emlékét. Legyen csendes siri nyugalma!

A szerkesztésért felelős: VÁRI ALBERT.

Nyilvános nyugtázás

A Keresztény Magvetőre az utóbbi nyugtázás óta az alábbi fizetések történtek:

Dr. Borsai Áron (1930) 300, Asztalos Ferenc (1925—1930) 1300, Demény Andor (1929. részlet) 200, Dr. Ferencz Áron (1925—26. részlet) 200, Ambrus Géza (1929) 300, Szigethy Csehi Miklós (1929) 300, Dr. Mikó Imre (1928—29. részlet) 400, Türkösi Sámuel (1928—29. részlet) 200, Puksa Endre (1930) 300, Pap Mózes (1929—30. részlet) 400, Dr. Szolga Ferenc (1930) 240, Ürmösi Károly (1928—29. részlet) 300, Dr. Zsakó Andor (alapítódíj) 500, Fiátfalva (1930) 300, Sepsiszentgyörgy (1930) 300, Kovács Lajos (1929) 300, Barabás Miklós (1928. részlet) 100, Benedek Gábor (1927—1928) 500, Ürmösi Károly (1929. részlet) 100, Kelemen Árpád (1930) 300, Pap Mózes (1930) 200, Lókod (1927—29. részlet) 425, Gyepes (1929—30. részlet) 150, Bálint Albert (1929. részlet) 150, Lőrinczy László (1929. részlet) 100, Ujszékely (1926—27) 250, Tana Sámuel (1930) 250, Dr. Szathmári Miklós (1929) 250, ifj. Lőrinczi Dénes (1929) 200, 48 lelkésztili az 1930. II. negyedévi kongruából 3595, Máté Zsigmond (1928. részlet) 125, Biró Izsák (1927. részlet) 93, Pap Gyula (1927—28. részlet) 225 Lei.

Tisztelettel kérem a hátralékoknak, az előfizetési díjaknak sürgős befizetését.

Hadházy Sándor,
pénztárnok.

N

A